

COP31 Yolunda Hayati Buluşma: İklim Adaleti ve Sivil Toplumun Geleceği İstanbul Arel Üniversitesi'nde Tartışıldı

14 MAYIS 2026 | İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ MINI KONFERANS SALONU

Türkiye'nin ev sahipliği yapmaya hazırlandığı ve kasım ayında Antalya'da dünya liderlerini bir araya getirecek olan COP31 (Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Konferansı), ülkemizin küresel iklim diplomasisindeki rolünü son derece stratejik bir noktaya taşıyor.

Bu nedenle, ekolojik krizlere karşı üretilecek çözümlerin "adil" olması ve sivil toplumun bu süreçteki dönüştürücü gücü bizim için her zamankinden çok daha büyük bir önem arz ediyor. Buradan hareketle **İstanbul Arel Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü ve Arel USAM (Uluslararası Stratejik Araştırmalar Merkezi) işbirliğinde**, hem bu hayati küresel süreci analiz etmek hem de ülkemizdeki iklim adaleti arayışını mercek altına almak adına kritik bir buluşmaya ev sahipliği yapıldı.

14 Mayıs 2026 tarihinde **Dr. Öğr. Üyesi Canan Eliaçık**'ın moderatörlüğünde gerçekleştirilen "COP31'e Giden Süreçte: Türkiye'de İklim Adaleti ve Sivil Toplum" başlıklı sempozyum; akademisyenlerden çevre aktivistlerine kadar geniş bir katılımcı profilini bir araya getirerek, enerji dönüşümünün sosyoekonomik boyutlarını ve sivil hak mücadelelerini tüm açıklığıyla gündeme taşıdı.

Sera Gazı Emisyonları ve Sürdürülebilir Ekonomik Modeller

Sempozyumun ilk sunumunu gerçekleştiren **Yeşil Düşünce Derneği Yönetim Kurulu Başkanı Özlem Teke**, "Adil Dönüşüm için Yeşil Ekonomi" başlıklı konuşmasında iklim verilerine ve tarihsel gelişmelere odaklanmıştır.

Atmosferdeki karbondioksit yoğunluğunun Nisan ayı itibarıyla 432 ppm seviyesine ulaştığını ve bu durumun son 800.000 yılın en yüksek değerlerine işaret ettiğini belirten

Teke, sera gazı etkisinin tarihsel arka planına değinmiştir. Bu doğrultuda, karbon emisyonlarının ısıtma etkisini 1856 yılında ilk kez bilimsel bir düzenekle ortaya koyan ismin Eunice Newton Foote olduğunu ancak dönemin koşulları gereği çalışmanın farklı bir isim altında yayımlandığını ifade etmiştir.

Türkiye'nin ulusal katkı beyanlarını (NDC) ve emisyon azaltım hedeflerini değerlendiren Teke, mevcut %32'lik azaltım projeksiyonunun artış trendi üzerinden planlanması nedeniyle daha somut ve kararlı politikalara ihtiyaç duyduğunu dile getirmiştir. Paris İklim Anlaşması'nın onaylanma sürecindeki uluslararası statü ve fon müzakerelerinin zaman aldığına değinen Teke, ekolojik sınırları temel alan döngüsel modeller ile Amsterdam'da uygulanan "Simit Ekonomisi" (Doughnut Economics) gibi yaklaşımların önemini vurgulamıştır.

Teke, sunumunu Birleşik Arap Emirlikleri Enerji Bakanı'nın "*Taş devri taşlar bittiği için bitmedi; fosil devri de fosil bittiği için bitmeyecek*" sözüyle tamamlayarak kuşaklar arası adaletin gözetilmesi çağrısında bulunmuştur.

Adil Geçiş ve Paydaş Katılımının Esasları

Sabancı Üniversitesi İstanbul Politikalar Merkezi (İPM) Araştırmacısı ve Proje Koordinatörü Onur Akgül, "Adil Geçiş Perspektifinde İklim Adaleti ve Paydaş Katılımı" başlıklı konuşmasında iklim krizinin coğrafi ve sektörel etkilerini aktarmıştır.

Endonezya'da deniz seviyesinin yükselmesi sonucu 2020 yılında sular altında kalan Betebe ve Gundul adalarını örnek gösteren Akgül,

sanayi devriminden bu yana küresel deniz seviyelerinde 23-24 santimetrelik bir artış kaydedildiğini belirtmiştir. Sektörel sorumluluklar kapsamında, küresel emisyon verilerinin önemli bir kısmının sınırlı sayıda büyük enerji şirketiyle doğrudan ilişkili olduğunu ifade etmiştir.

Bölgesel bazda Afşin-Elbistan örneğini inceleyen Akgül, 1982 yılında faaliyete başlayan ve daha sonraki süreçte özelleştirilen santrallerin çevresel etkilerine ve kamu kayıtlarına yansıyan halk sağlığı göstergelerine dikkat çekmiştir. Kömür odaklı ekonomilerin yerel iş gücü, meslek hastalıkları riskleri ve genç nesillerin sosyoekonomik seçenekleri üzerindeki yapısal etkilerine değinen Akgül; iklim politikalarında "paydaş katılımı" süreçlerinin yalnızca bürokratik bir formaliteden ibaret kalmaması, yurttaşlık hukuku ve yerel karar alma mekanizmalarına etkin katılım zemininde inşa edilmesi gerektiğini vurgulamıştır.

Küresel İklim Diplomasisi ve Türkiye'nin Rolü

GREENPEACE Türkiye Direktörü Berkan Özyer, "COP31 ve Türkiye'de İklim Hareketi" başlıklı sunumunda, sivil toplumun küresel organizasyon yapısını ve yerel düzeyde yürütülen saha çalışmalarını ele almıştır.

Afşin-Elbistan bölgesindeki tesislerin genişleme projelerinin OECD ülkeleri arasındaki istisnai konumuna değinen Özyer, fosil yakıtlara dayalı energy üretiminin tarım arazileri, yer altı su kaynakları ve halk sağlığı üzerindeki baskılarını saha gözlemleri üzerinden aktarmıştır. Bu bağlamda, bölgedeki istihdam yapısının ve ekonomik bağımlılığın yerel dinamikler ile sivil katılım üzerindeki etkilerine değinmiştir.

Greenpeace'in Kalkınma Atölyesi ile birlikte gerçekleştirdiği alternatif ekonomi çalışmalarına atıfta bulunan Özyer, bölge için sürdürülebilir tarım ve turizm odaklı kalkınma modellerinin mümkün olduğunu ortaya koymuştur. Türkiye'nin ev sahipliği yapmaya hazırlandığı COP31 sürecine değinen Özyer, ülkenin iklim diplomasisinde bir "orta güç" (middle power) olarak üstlenebileceği stratejik rolü değerlendirmiş ve resmi zirve süreçlerinin yanı sıra sivil toplumun "Halkların İklim Zirvesi" gibi geniş katılımlı diyalog zeminlerini örgütleme deneyiminin önemine işaret etmiştir.

Enerji Politikalarında Alternatifler ve Risk Yönetimi

nükleersiz.org Koordinatörü ve Sosyolog Dr. Öğr. Gör. Pınar Demircan, "İklim Siyaseti ve Nükleer Enerji: Sivil Toplum için Yeni Bir Mücadele Alanı" başlıklı sunumunda, nükleer enerji yatırımlarının yaşam döngüsü analizlerini ve kurumsal yapılarını ele almıştır.

Uranyum madenciliği, inşaat, yakıt imalatı, nakliye ve atık yönetimi gibi tüm tedarik ve üretim süreçleri bütünsel olarak hesaplandığında

nükleer enerjinin rüzgar ve güneş gibi yenilenebilir kaynaklara oranla daha yüksek karbon ayak izine sahip olduğunu belirtmiştir. Demircan, nükleer tesislerin çevresindeki halk sağlığı verileri ve biyolojik hassasiyet grupları üzerindeki olası etkilerine dair akademik çalışmaları paylaşmıştır.

Dünya Bankası'nın nükleer enerjiye yönelik fonlama kararlarındaki tarihsel değişimi ve teknoloji şirketlerinin veri merkezleri için yaptığı enerji anlaşmalarını aktaran Demircan, nükleer enerjinin yüksek yatırım maliyetleri ve uzun inşaat süreleri gibi kısıtlarına dikkat çekmiştir. Finlandiya'daki Onkalo derin jeolojik atık deposu örneği üzerinden nükleer atıkların yönetimi ve çok uzun vadeli muhafaza gereksinimlerinin teknik boyutlarını açıklayan Demircan, nükleer enerjiye yönelik tarihsel siyasi söylemler ile Akkuyu Nükleer Santrali'nin kurumsal-mülkiyet yapısını analiz ederek risk yönetiminde şeffaflık, kamusal sağlık ve demokratik katılım ilkelerinin gözetilmesi gerektiğini savunmuştur.

Emek, Ekoloji ve İnsan Hakları Ekseninde Soru-Cevap

Sunumların ardından geçilen soru-cevap bölümünde, çevre politikaları ile sosyoekonomik gerçekliklerin kesişim noktaları interaktif bir yaklaşımla ele alınmıştır. Sivil toplum mücadelesi ile maden sektöründeki istihdam gereksinimlerinin dengelenmesi yönündeki sorulara karşılık konuşmacılar, endüstriyel dönüşüm süreçlerinde iş gücünün korunmasını hedefleyen "Adil Geçiş" mekanizmalarının önemine vurgu yapmışlardır.

Bu doğrultuda, sendikal yapıların ve emek örgütlerinin küresel dönüşüm dinamiklerine uyum sağlayarak proaktif hak stratejileri geliştirmesi gerektiği, aksi takdirde plansız kapanmaların yerel istihdam üzerinde Ermenek örneğinde olduğu gibi ekonomik kayıplara yol açabileceği belirtilmiştir. Çevre hareketlerinin yerel topluluklarla bağ kurarken altyapısal ve ekonomik alternatifler sunmasının önemi Kazdağları saha deneyimleri üzerinden aktarılmıştır.

Uluslararası iklim siyasetinin geleceğine yönelik değerlendirmelerde ise COP28 Dubai zirvesinde ilk kez yer bulan "fosil yakıtlardan uzaklaşma" (transitioning away from fossil fuels) kararı ile Pasifik ülkelerindeki genç aktivistlerin çabaları sonucu Uluslararası Adalet Divanı'nın (UAD) devletlerin yasal sorumluluklarına yönelik aldığı tavsiye kararının iklim hukuku açısından tarihi birer dönüm noktası olduğu ifade edilmiştir.

Kapanış ve Belge Takdimi

Sempozyumun kapanışında, iklim adaleti literatürüne ve sivil toplum pratiklerine sundukları değerli katkılardan dolayı tüm konuşmacılara **Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı Prof. Dr. Uğur Özgöker** tarafından teşekkür belgeleri takdim edilmiştir.

Etkinlik, iklim hedeflerine ulaşmada akademik birikim ile toplumsal katılımın iş birliği içinde sürdürülmesi gerektiği kararlılığıyla sona ermiştir.